

Головна > Життя > Суспільство

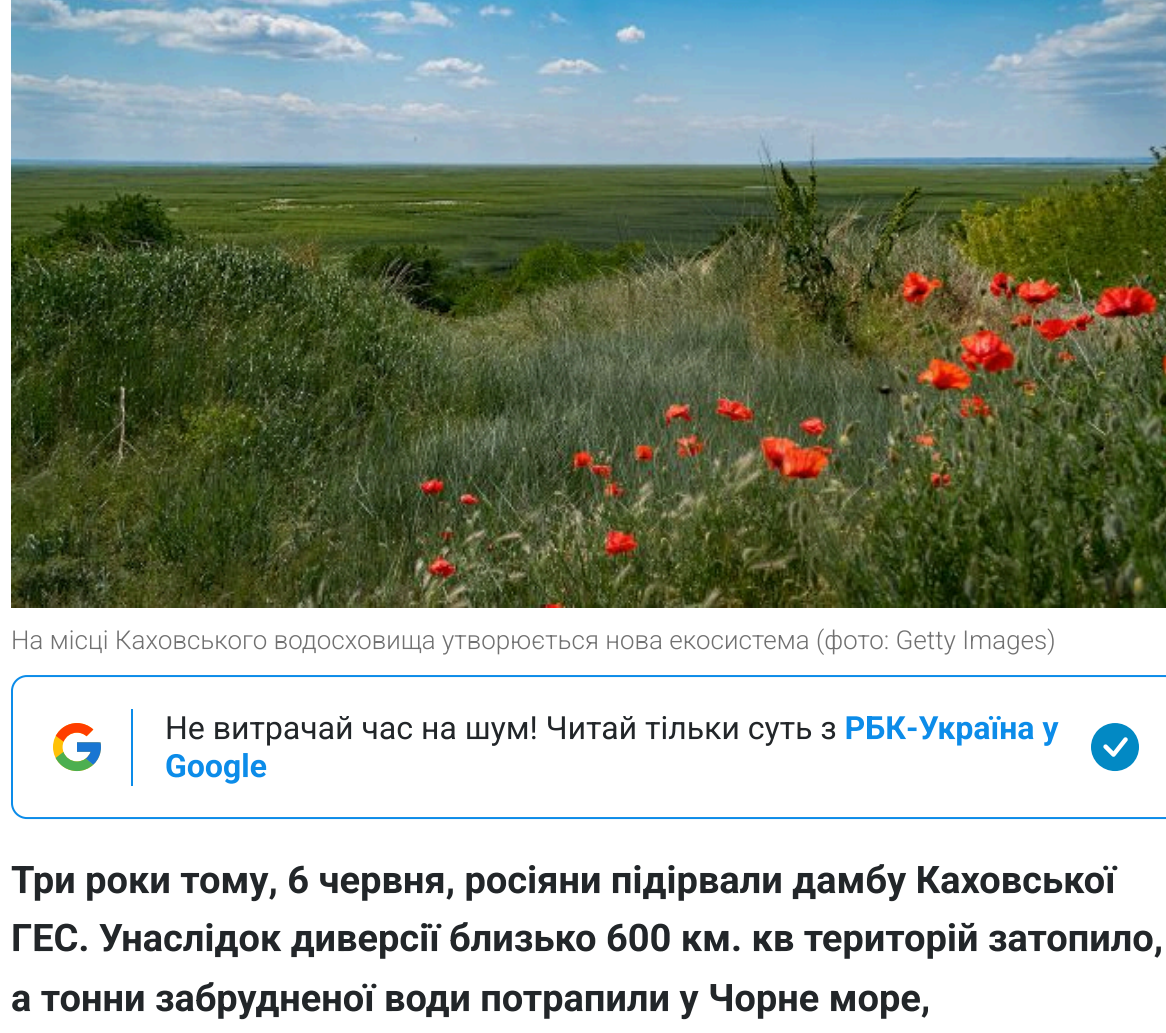
Великий Луг відроджується? Які наслідки має підри́в Каховської ГЕС через три роки

09:08 06.06.2026 05

7 хв

Зараз "водосховище" наповнюється лише на 12% від колишнього об'єму. Скільки часу та грошей потрібно на його відновлення?

ВАСИЛІЯ КОПІТКО

На місці Каховського водосховища утворюється нова екосистема (фото: Getty Images)

Не втрачай час на шумі Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

Три роки тому, 6 червня, росіяни підірвали дамбу Каховської ГЕС. Унаслідок диверсії близько 600 км. кв території затопило, а тони забрудненої води потрапили у Чорне море, спричинивши екологічну катастрофу.

РБК-Україна розповідає, що зараз відбувається на місці Каховського водосховища і які загрози залишаються для регіону.

- Головне:**
- **Природне відновлення:** На місці колишнього водосховища стрімко формується нова екосистема, де вже переважають вербово-тополові ліси.
 - **Екологічна цінність:** Українська Природоохоронна Група (UNCG) ініціює включення Великого Лугу до списку Світової спадщини ЮНЕСКО як унікального прикладу природного відновлення заплави.
 - **Висновки науковців:** Відбудова греблі не вирішить проблему водопостачання регіону автоматично, з нинішні залишкові водойми акумулюють лише 12% від колишнього об'єму води.
 - **Кліматичні виклики:** Дефіцит води на півдні України є довгостроковою загрозою, яка зумовлена глобальними змінами клімату, а не лише руйнуванням ГЕС.
 - **Аграрний сектор:** Через окупацію та екологічні наслідки площі під окремими сільськогосподарськими культурами на Херсонщині скоротилися на 71-98%, а відновлення галузі потребує комплексного розуміння та нових технологій.
 - **Моніторинг:** Для післявоєнного планування та моделювання водних ресурсів вчені розробляють спеціалізовану аналітичну систему Dnipro-WEB.

Що зараз на місці Каховського водосховища (інфографіка РБК-Україна)

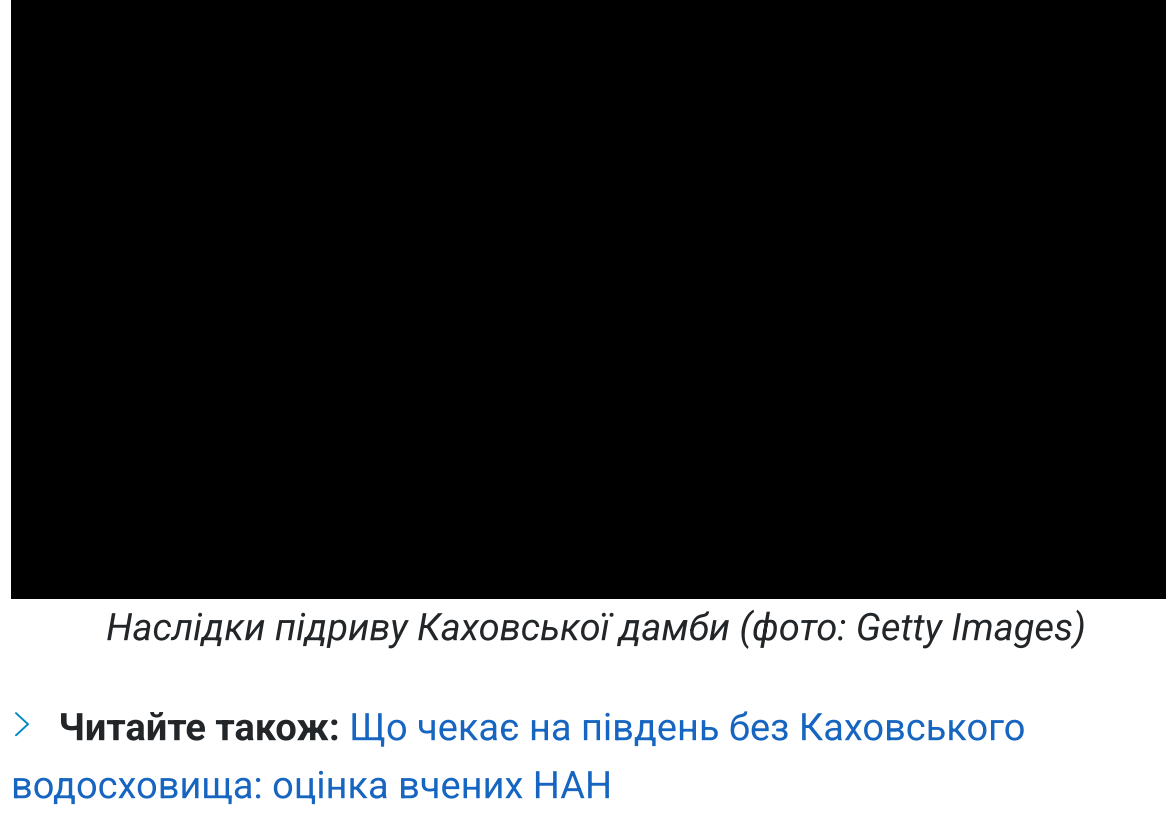
Яка екологічна ситуація зараз на місці Каховського водосховища

Після підри́ву Каховської ГЕС вода і ґрунти були забруднені важкими металами з донних відкладень, нафтопродуктами, пестицидами та нечистотами з десятків затоплених населених пунктів. Це створило серйозну екологічну та санітарну загрозу.

"Наша інспекція постійно здійснює контроль на місці колишнього Каховського водосховища. Ми відбираємо проби, робимо аналізи. У 2023-24 роках ми виявляли перевищення вмісту забруднюючих речовин то у воді, то у ґрунтах. Зараз стан нормалізувався, зокрема вміст кисню у воді стабілізувався", - розповів у коментарі РБК-Україна заступник начальника департаменту Державної екологічної інспекції України Сергій Засць.

За його словами, масштаби моніторингу дуже залежать від безпекової ситуації, оскільки досі частина півдня залишається під контролем ворога.

"Лівобережжя Херсонщини досі окуповане і, звісно, наші експерти туди не можуть потрапити. А от моніторинг на правобережжі ми здійснюємо регулярно. Додам, що зараз майже вся територія колишнього водосховища заросла вербою. Що буде далі - за цим треба дивитися та аналізувати, оскільки ситуація не типова", - зазначив Засць.

Наслідки підри́ву Каховської дамби (фото: Getty Images)

> **Читайте також:** [Що чекає на південь без Каховського водосховища: оцінка вчених НАН](#)

Вербово-тополовий ліс замість води

Вже у перші місяці після підри́ву дамби на дні колишнього водосховища висіялася верба. Зараз там формується ціла екосистема, а дерева сягають 7 метрів.

"Вербові ліси ростуть дуже швидко, і уже зможуть сформуватись через 20 років. Але якщо захочуть затопити цю територію, то знищення дерев принесе великої шкоди. Вербові ліси кругом були знищені, в Європі їх охороняють, і якщо відстань відновити той ліс, то це буде найбільший в Європі вербовий масив", - раніше в інтерв'ю РБК-Україна розповів Академік НАН, еколог та геоботанік Яків Дідух.

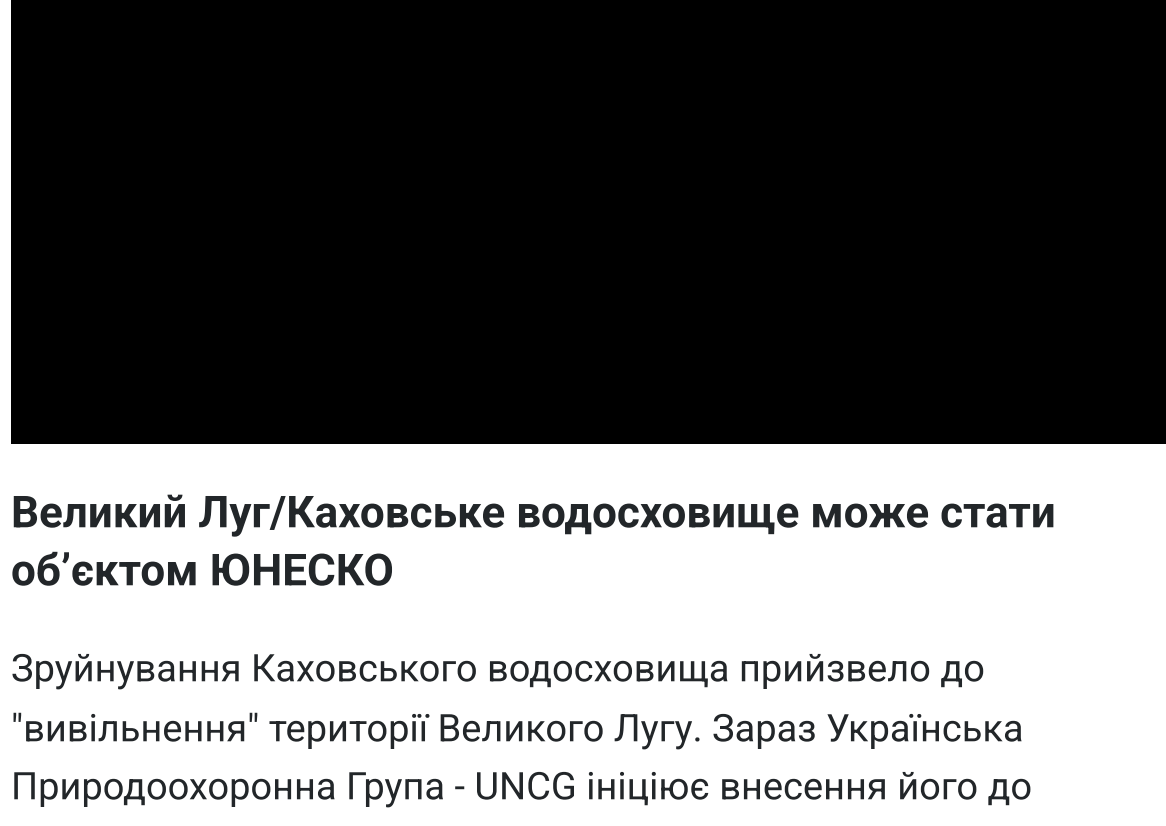
Поряд із вербою місцевість заростає тополою. Вагали вчені тут фіксують близько 340 видів рослин, серед яких є й рідкісні та охоронювані види.

На черепашкових відкладах, де у перші роки нічого не росло, почав пробиватися аборигенний вид латук татарський. А на слабо-сформованих ґрунтах, де некомфортно вербам, росте тамариск, який формує чагарниковий крив.

"Все рухається в бік приморських угруповань. Зараз там ясно квітне жовтозілля весняне. Є два види лободи, які ростуть на слабо засолених ґрунтах. На перезволожений місцях починають домінувати очерет і очеретянка. У цій біотопічній мозаїці порожніми залишаються незнані за площею такийовидні ділянки", - розповіла у коментарі LB провідна наукова співробітниця Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного Анна Куземко.

Екосистема також наповнюється тваринним світом. За словами зоолога Олександра Василюка, на колишньому дні водосховища зараз знаходять сліди лисець, шакалів, тхорів та дрібніших ссавців. Водночас для великих копитих ліс ще загустій.

Біля водойм багато перелітних птахів, у тому числі види, які під охороною - галагази, огарі. А от видове різноманіття комах поки невелике, бо нема значного квітучого різноманіття. Переважно комах заносить вітром або вони випадають туди залітають. Водночас ліс вже заселяють жуки і метелики.

Великий Луг/Каховське водосховище може стати об'єктом ЮНЕСКО

Зруйнування Каховського водосховища призвело до "вивільнення" території Великого Лугу. Зараз Українська Природоохоронна Група - UNCG ініціює внесення його до Попереднього списку Світової спадщини ЮНЕСКО як змішаного культурно-природного об'єкта.

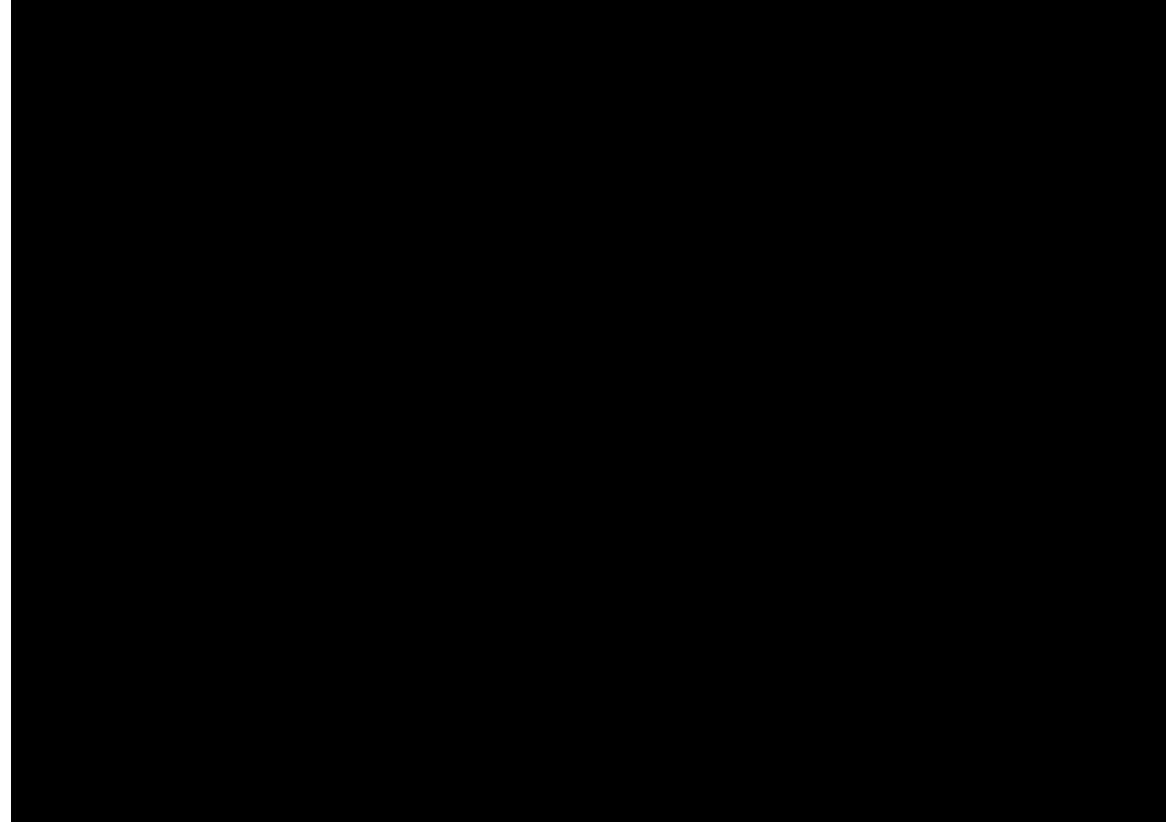
Із відповідним запитом організація звернулася до Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

"Нещодавня експедиція підтвердила виняткову цінність цієї території. На місці колишнього водосховища стрімко формуються заплавні ліси, зростає біорізноманіття, повертаються рідкісні види, а науковці мають змогу спостерігати один із наймасштабніших у світі процесів природного відновлення великої річкової заплави", - повідомляє Українська Природоохоронна Група - UNCG.

Підготовлена концепція показує, що Великий Луг потенційно відповідає критеріям ЮНЕСКО і як культурний, і як природний об'єкт. Його природна структура сформувала простір Запорозьких Січей та козацької традиції, а сучасне відновлення заплави є одним із наймасштабніших прикладів природного відновлення річкових екосистем у світі.

"Ми переконані, що Великий Луг має потенціал об'єкта світового значення - не лише для України, а й для всього людства. Нині важливо не лише досліджувати цю територію, а й працювати над її міжнародним визнанням та довгостроковим збереженням", - додали у UNCG.

Звернення до Нацкомісії вже підтримали понад 60 наукових, природоохоронних, культурних та громадських організацій з України, Великої Британії та Литви.

Експедиція UNCG на Каховському водосховищі у травні 2026-го (фото: Українська Природоохоронна Група - UNCG, Facebook)

Відновлення Каховської ГЕС: скільки грошей і часу на це треба

Торк президент України Володимир Зеленський заявив, що відновлення Каховської дамби коштуватиме близько 2 млрд євро.

"УкрГідроенерго" готове взятися за відновлення дамби після повної деокупації регіону, однак будівництво та введення в експлуатацію нової Каховської ГЕС займе майже 5 років, а наповнення водосховища - ще приблизно 2 роки. Питання доцільності відновлення греблі приблизиться дискусійним.

"Проблему забезпечення водою регіону неможливо вирішити лише відбудовою греблі. Має бути комплексне управління всім басейном Дніпра, що враховує кліматичні зміни, режими роботи каскаду водосховищ як реальні потреби екосистем і економіки", - заявила НАН України у нещодавньому дослідженні.

За їхніми даними, зараз навіть під час максимального наповнення залишкових водойм рівень води становить лише 12% колишнього об'єму водосховища.

"Висновок однозначний: залишкові водойми мають важливе екологічне значення, але не можуть виконувати функції регіонального джерела водопостачання", - додали у НАН.

Які загрози залишаються для регіону

Також це дослідження показало, що дефіцит води на півдні України є довгостроковою загрозою, яка була б навіть без катастрофи на ГЕС - кліматичні моделі прогнозують подальше підвищення температури і зменшення опадів до кінця XXI ст.

Водночас підземні води можуть стати резервом питного водопостачання, особливо для Херсонщини, але їх використання вимагає суворого контролю якості й додаткових наукових розвідок.

Критичним є прогноз щодо аграрного сектору у цій області - площа під окремими сільськогосподарськими культурами скоротилась на 71-98%. На це вплинула й окупація Херсонщини.

"Навіть у разі відновлення подачі води аграрний сектор не зможе автоматично повернутися до довоєнного стану. Для цього потрібні безпека територій, розуміння, відновлення інфраструктури, інвестиції та впровадження сучасних водоощадних технологій", - додали у НАН.

Ще один небезпечний наслідок - ризик зниження рівня води спровокувало яротворення та просідання ґрунтів. Вчені вже розробили прогнозні моделі для післявоєнного планування територій.

Також зараз йде робота над створенням інформаційно-аналітичної системи Dnipro-WEB, яка дозволить моделювати сценарії водності й оцінювати економічні та екологічні наслідки різних управлінських рішень.

Нагадаємо, що росіяни підірвали дамбу Каховської ГЕС в ніч на 6 червня 2023 року. Внаслідок прориву затопило Херсонщину, Миколаївщину, а також у Запорізьку та Дніпропетровську області.

Читайте також про те, що гідролог розповіла, що на півдні країни південному сході України спостерігають догрозивалі ризики висихання річок. Водотоки можуть повністю зникнути протягом 50 років, якщо не вживати заходів.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google

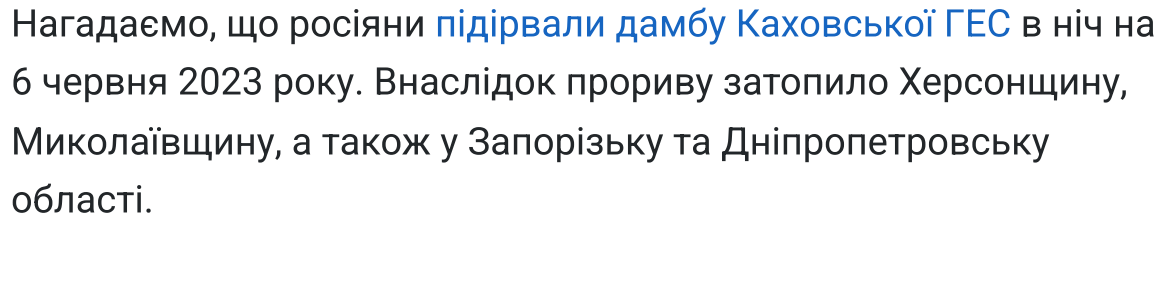
Або читайте нас там, де вам зручні!

[YouTube](#)
[Facebook](#)
[Instagram](#)
[TikTok](#)
[WhatsApp](#)
[X](#)

Більше по темі:

[Каховське водосховище](#) | [НАН України](#)

Реклама

Великий Луг/Каховське водосховище може стати об'єктом ЮНЕСКО

Зруйнування Каховського водосховища призвело до "вивільнення" території Великого Лугу. Зараз Українська Природоохоронна Група - UNCG ініціює внесення його до Попереднього списку Світової спадщини ЮНЕСКО як змішаного культурно-природного об'єкта.

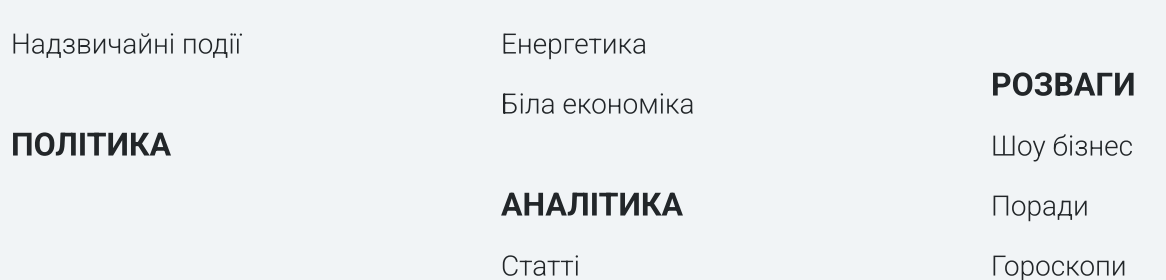
Із відповідним запитом організація звернулася до Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

"Нещодавня експедиція підтвердила виняткову цінність цієї території. На місці колишнього водосховища стрімко формуються заплавні ліси, зростає біорізноманіття, повертаються рідкісні види, а науковці мають змогу спостерігати один із наймасштабніших у світі процесів природного відновлення великої річкової заплави", - повідомляє Українська Природоохоронна Група - UNCG.

Підготовлена концепція показує, що Великий Луг потенційно відповідає критеріям ЮНЕСКО і як культурний, і як природний об'єкт. Його природна структура сформувала простір Запорозьких Січей та козацької традиції, а сучасне відновлення заплави є одним із наймасштабніших прикладів природного відновлення річкових екосистем у світі.

"Ми переконані, що Великий Луг має потенціал об'єкта світового значення - не лише для України, а й для всього людства. Нині важливо не лише досліджувати цю територію, а й працювати над її міжнародним визнанням та довгостроковим збереженням", - додали у UNCG.

Звернення до Нацкомісії вже підтримали понад 60 наукових, природоохоронних, культурних та громадських організацій з України, Великої Британії та Литви.

Експедиція UNCG на Каховському водосховищі у травні 2026-го (фото: Українська Природоохоронна Група - UNCG, Facebook)

Відновлення Каховської ГЕС: скільки грошей і часу на це треба

Торк президент України Володимир Зеленський заявив, що відновлення Каховської дамби коштуватиме близько 2 млрд євро.

"УкрГідроенерго" готове взятися за відновлення дамби після повної деокупації регіону, однак будівництво та введення в експлуатацію нової Каховської ГЕС займе майже 5 років, а наповнення водосховища - ще приблизно 2 роки. Питання доцільності відновлення греблі приблизиться дискусійним.

"Проблему забезпечення водою регіону неможливо вирішити лише відбудовою греблі. Має бути комплексне управління всім басейном Дніпра, що враховує кліматичні зміни, режими роботи каскаду водосховищ як реальні потреби екосистем і економіки", - заявила НАН України у нещодавньому дослідженні.

За їхніми даними, зараз навіть під час максимального наповнення залишкових водойм рівень води становить лише 12% колишнього об'єму водосховища.

"Висновок однозначний: залишкові водойми мають важливе екологічне значення, але не можуть виконувати функції регіонального джерела водопостачання", - додали у НАН.

Які загрози залишаються для регіону

Також це дослідження показало, що дефіцит води на півдні України є довгостроковою загрозою, яка була б навіть без катастрофи на ГЕС - кліматичні моделі прогнозують подальше підвищення температури і зменшення опадів до кінця XXI ст.

Водночас підземні води можуть стати резервом питного водопостачання, особливо для Херсонщини, але їх використання вимагає суворого контролю якості й додаткових наукових розвідок.

Критичним є прогноз щодо аграрного сектору у цій області - площа під окремими сільськогосподарськими культурами скоротилась на 71-98%. На це вплинула й окупація Херсонщини.

"Навіть у разі відновлення подачі води аграрний сектор не зможе автоматично повернутися до довоєнного стану. Для цього потрібні безпека територій, розуміння, відновлення інфраструктури, інвестиції та впровадження сучасних водоощадних технологій", - додали у НАН.

Ще один небезпечний наслідок - ризик зниження рівня води спровокувало яротворення та просідання ґрунтів. Вчені вже розробили прогнозні моделі для післявоєнного планування територій.

Також зараз йде робота над створенням інформаційно-аналітичної системи Dnipro-WEB, яка дозволить моделювати сценарії водності й оцінювати економічні та екологічні наслідки різних управлінських рішень.

Нагадаємо, що росіяни підірвали дамбу Каховської ГЕС в ніч на 6 червня 2023 року. Внаслідок прориву затопило Херсонщину, Миколаївщину, а також у Запорізьку та Дніпропетровську області.

Читайте також про те, що гідролог розповіла, що на півдні країни південному сході України спостерігають догрозивалі ризики висихання річок. Водотоки можуть повністю зникнути протягом 50 років, якщо не вживати заходів.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google

Або читайте нас там, де вам зручні!

[YouTube](#)
[Facebook](#)
[Instagram](#)
[TikTok](#)
[WhatsApp](#)
[X](#)

Більше по темі:

[Каховське водосховище](#) | [НАН України](#)

Реклама

Великий Луг/Каховське водосховище може стати об'єктом ЮНЕСКО

Зруйнування Каховського водосховища призвело до "вивільнення" території Великого Лугу. Зараз Українська Природоохоронна Група - UNCG ініціює внесення його до Попереднього списку Світової спадщини ЮНЕСКО як змішаного культурно-природного об'єкта.

Із відповідним запитом організація звернулася до Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

"Нещодавня експедиція підтвердила виняткову цінність цієї території. На місці колишнього водосховища стрімко формуються заплавні ліси, зростає біорізноманіття, повертаються рідкісні види, а науковці мають змогу спостерігати один із наймасштабніших у світі процесів природного відновлення великої річкової заплави", - повідомляє Українська Природоохоронна Група - UNCG.

Підготовлена концепція показує, що Великий Луг потенційно відповідає критеріям ЮНЕСКО і як культурний, і як природний об'єкт. Його природна структура сформувала простір Запорозьких Січей та козацької традиції, а сучасне відновлення заплави є одним із наймасштабніших прикладів природного відновлення річкових екосистем у світі.

"Ми переконані, що Великий Луг має потенціал об'єкта світового значення - не лише для України, а й для всього людства. Нині важливо не лише досліджувати цю територію, а й працювати над її міжнародним визнанням та довгостроковим збереженням", - додали у UNCG.

Звернення до Нацкомісії вже підтримали понад 60 наукових, природоохоронних, культурних та громадських організацій з України, Великої Британії та Литви.

Експедиція UNCG на Каховському водосховищі у травні 2026-го (фото: Українська Природоохоронна Група - UNCG, Facebook)

Відновлення Каховської ГЕС: скільки грошей і часу на це треба

Торк президент України Володимир Зеленський заявив, що відновлення Каховської дамби коштуватиме близько 2 млрд євро.

"УкрГідроенерго" готове взятися за відновлення дамби після повної деокупації регіону, однак будівництво та введення в експлуатацію нової Каховської ГЕС займе майже 5 років, а наповнення водосховища - ще приблизно 2 роки. Питання доцільності відновлення греблі приблизиться дискусійним.

"Проблему забезпечення водою регіону неможливо вирішити лише відбудовою греблі. Має бути комплексне управління всім басейном Дніпра, що враховує кліматичні зміни, режими роботи каскаду водосховищ як реальні потреби екосистем і економіки", - заявила НАН України у нещодавньому дослідженні.

За їхніми даними, зараз навіть під час максимального наповнення залишкових водойм рівень води становить лише 12% колишнього об'єму водосховища.

"Висновок однозначний: залишкові водойми мають важливе екологічне значення, але не можуть виконувати функції регіонального джерела водопостачання", - додали у НАН.

Які загрози залишаються для регіону

Також це дослідження показало, що дефіцит води на півдні України є довгостроковою загрозою, яка була б навіть без катастрофи на ГЕС - кліматичні моделі прогнозують подальше підвищення температури і зменшення опадів до кінця XXI ст.

Водночас підземні води можуть стати резервом питного водопостачання, особливо для Херсонщини, але їх використання вимагає суворого контролю якості й додаткових наукових розвідок.

Критичним є прогноз щодо аграрного сектору у цій області - площа під окремими сільськогосподарськими культурами скоротилась на 71-98%. На це вплинула й окупація Херсонщини.

"Навіть у разі відновлення подачі води аграрний сектор не зможе автоматично повернутися до довоєнного стану. Для цього потрібні безпека територій, розуміння, відновлення інфраструктури, інвестиції та впровадження сучасних водоощадних технологій", - додали у НАН.

Ще один небезпечний наслідок - ризик зниження рівня води спровокувало яротворення та просідання ґрунтів. Вчені вже розробили прогнозні моделі для післявоєнного планування територій.

Також зараз йде робота над створенням інформаційно-аналітичної системи Dnipro-WEB, яка дозволить моделювати сценарії водності й оцінювати економічні та екологічні наслідки різних управлінських рішень.

Нагадаємо, що росіяни підірвали дамбу Каховської ГЕС в ніч на 6 червня 2023 року. Внаслідок прориву затопило Херсонщину, Миколаївщину, а також у Запорізьку та Дніпропетровську області.

Читайте також про те, що гідролог розповіла, що на півдні країни південному сході України спостерігають догрозивалі ризики висихання річок. Водотоки можуть повністю зникнути протягом 50 років, якщо не вживати заходів.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google

Або читайте нас там, де вам зручні!

[YouTube](#)
[Facebook](#)
[Instagram](#)
[TikTok](#)
[WhatsApp](#)
[X](#)

Більше по темі:

[Каховське водосховище](#) | [НАН України](#)

Реклама

Великий Луг/Каховське водосховище може стати об'єктом ЮНЕСКО

Зруйнування Каховського водосховища призвело до "вивільнення" території Великого Лугу. Зараз Українська Природоохоронна Група - UNCG ініціює внесення його до Попереднього списку Світової спадщини ЮНЕСКО як змішаного культурно-природного об'єкта.

Із відповідним запитом організація звернулася до Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

"Нещодавня експедиція підтвердила виняткову цінність цієї території. На місці колишнього водосховища стрімко формуються заплавні ліси, зростає біорізноманіття, повертаються рідкісні види, а науковці мають змогу спостерігати один із наймасштабніших у світі процесів природного відновлення великої річкової заплави", - повідомляє Українська Природоохоронна Група - UNCG.

Підготовлена концепція показує, що Великий Луг потенційно відповідає критеріям ЮНЕСКО і як культурний, і як природний об'єкт. Його природна структура сформувала простір Запорозьких Січей та козацької традиції, а сучасне відновлення заплави є одним із наймасштабніших прикладів природного відновлення річкових екосистем у світі.

"Ми переконані, що Великий Луг має потенціал об'єкта світового значення - не лише для України, а й для всього людства. Нині важливо не лише досліджувати цю територію, а й працювати над її міжнародним визнанням та довгостроковим збереженням", - додали у UNCG.

Звернення до Нацкомісії вже підтримали понад 60 наукових, природоохоронних, культурних та громадських організацій з України, Великої Британії та Литви.

